

УДУ 657

І. Назаренко, д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Сумський національний аграрний університет
(м. Суми, Україна)

СИСТЕМАТИКА БІЗНЕС-РИЗИКІВ В ПРОЦЕСІ ОЦІНКИ АУДИТОРСЬКОГО РИЗИКУ

Анотація: В науковій праці систематизовано бізнес-ризиків, а також обґрунтовано необхідність їх врахування в процесі визначення рівня аудиторського ризику. Узагальнено цілі аудитора при оцінці бізнес-ризиків.

Ключові слова: аудит, аудиторський ризик, бізнес-ризик, оцінка, планування.

Результативність аудиторської перевірки значною мірою залежить від якісного планування. Рамкові правила процесу планування аудиторської перевірки та їх документальне оформлення визначено Міжнародними стандартами аудиту. Беззаперечним є факт, що перелік аудиторських процедур, які доцільно виконати в процесі аудиту, значною мірою залежить від рівня аудиторського ризику, відповідно, аудитор повинен обов'язково при плануванні аудиторської перевірки враховувати рівень ризику. Рівень аудиторського ризику залежить від діючої системи внутрішнього контролю та системи бухгалтерського обліку. Проте, сучасні економічні дисбаланси, пандемія COVID-19 створюють підґрунтя для виникнення різноманітних бізнес-ризиків підприємницької діяльності.

Беручи за основу МСА 315 (переглянутий) «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища», доцільно зазначити, що бізнес-ризик – ризик, який є наслідком значущих умов, подій, обставин, діяльності або бездіяльності, які можуть негативно впливати на здатність суб'єкта господарювання досягти своїх цілей та реалізувати стратегії, або від встановлення невідповідних цілей і стратегій [1, С. 304.]. На рис. 1 систематизовано характеристику можливих бізнес-ризиків підприємства та цілі аудитора в процесі їх оцінювання.

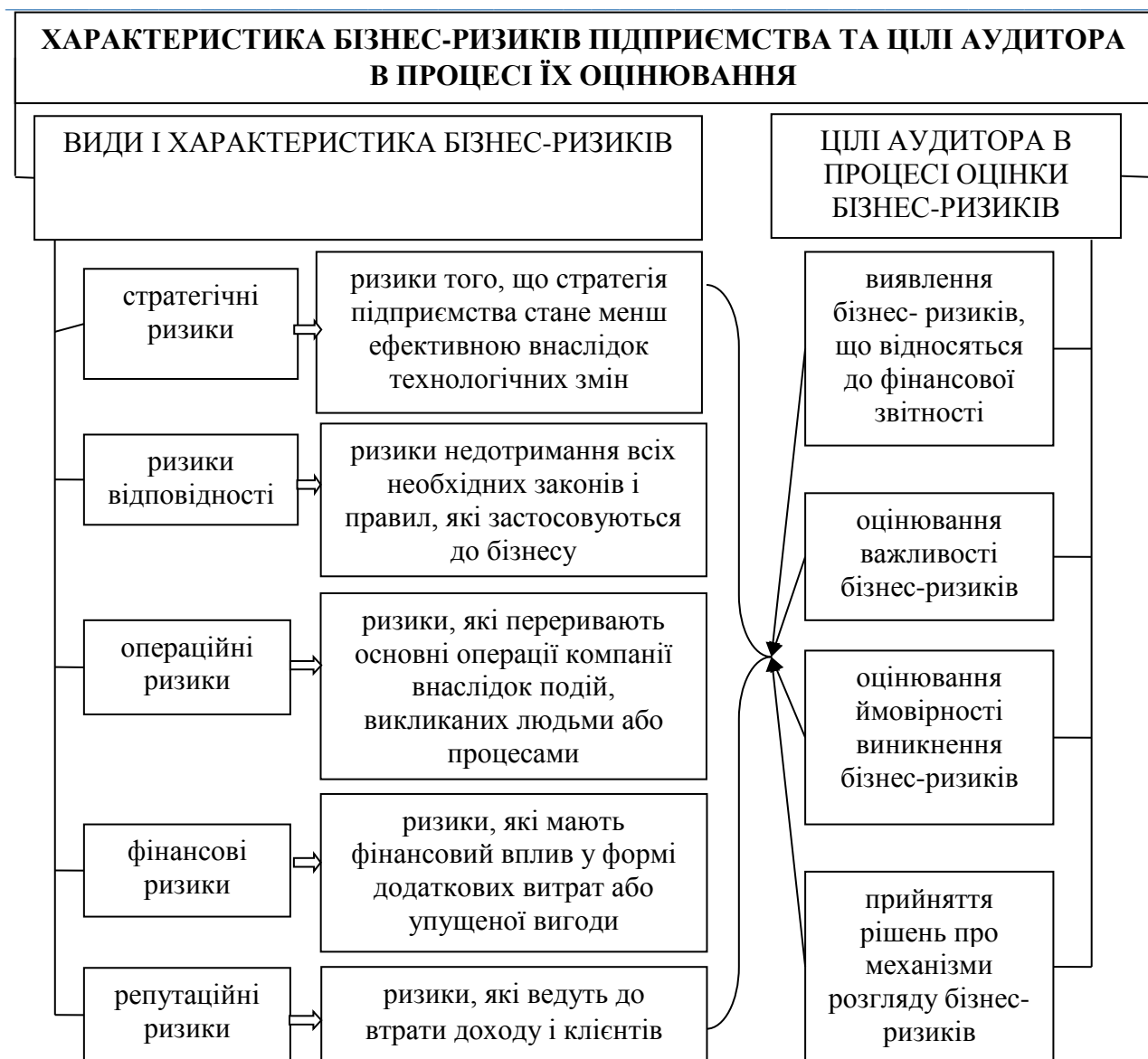

Рис. 1. Характеристика бізнес-ризиків підприємства та цілі аудитора в процесі їх оцінювання

* Джерело: узагальнено автором за матеріалами [1, 2]

Зазначений перелік бізнес-ризиків не є вичерпним, оскільки структурні зрушення в суспільстві можуть зумовлювати виникнення різних деформацій, наслідки яких проявлятимуться через відповідні види ризиків. В таких умовах врахування бізнес-ризиків є одним з ключових моментів при визначенні рівня аудиторського ризику, оскільки зазначені види ризиків можуть бути підґрунтям для викривлення показників фінансової звітності, виникнення ризиків шахрайств та ін.

Аудиторський ризик – це дії, які повинен зробити аудитор залежно від свободи вибору. Він має вирішальне значення для всього аудиторського процесу.

Оцінка аудиторського ризику не є питанням, що піддається точному оцінюванню. Це – питання професійного судження аудитора. Водночас потрібно враховувати, що аудиторський ризик є технічним терміном, який пов'язаний із процесом аудиту [3]. На рис. 2 ідентифіковано умови, які можуть вказувати на наявність аудиторського ризику.

Рис. 2. Ідентифікація умов, які вказують на наявність аудиторського ризику

* Джерело: узагальнено автором за матеріалами [1]

Враховуючи факт, що процедури оцінки ризиків потрібні для отримання достатніх аудиторських доказів, відповідно, з метою отримання розуміння суб'єкта, його середовища та проведення реалістичної оцінки системи внутрішнього контролю, системи бухгалтерського обліку, аудитор повинен:

- оцінити ризики суттєвого викривлення фінансової звітності;

- визначити суттєвість відповідно до МСА 320 «Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту»;

- розглянути доцільність вибору та застосування облікової політики, адекватності розкриття інформації у фінансовій звітності;

- визначити очікуваний результат від використання аналітичних процедур [4];

- здійснити реалістичну оцінку бізнес-ризиків та їх вплив на результативні показники.

Результати практичної імплементації ідентифікованих завдань повинні забезпечити оцінку факторів, які створюють фундаментальний базис для визначення величини прийняттого аудиторського ризику, і мають бути показані в робочих документах аудитора (наприклад, «Розуміння бізнесу клієнта», «Опитувальник з внутрішнього контролю», «Розуміння діяльності суб'єкта аудиту і його внутрішній контроль», «Опитувальник з ІТ та економічної безпеки Компанії, в якій проводиться аудит», «Оцінка ризику шахрайства»).

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що оцінка аудиторського ризику в процесі аудиторської перевірки повинна враховувати також бізнес-ризик підприємства.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 р. Міжнародна федерація бухгалтерів. Аудиторська палата України. Київ. 2018. Ч.1. 1142 с.

2. Бізнес-ризик: що потрібно знати аудиторам. URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1858-biznes-ryzyku-shcho-potribno-znaty-audytoram>.

3. Аудиторський ризик: на що звернути увагу. URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1860-audytorskyi-ryzyk-na-shcho-zvernuty-uvahu>.

4. Бондар Ю. Робочі документи аудитора. Лід Скедьюли та програми. Аудиторська вибірка: посібник. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство». 2017. 396 с.